

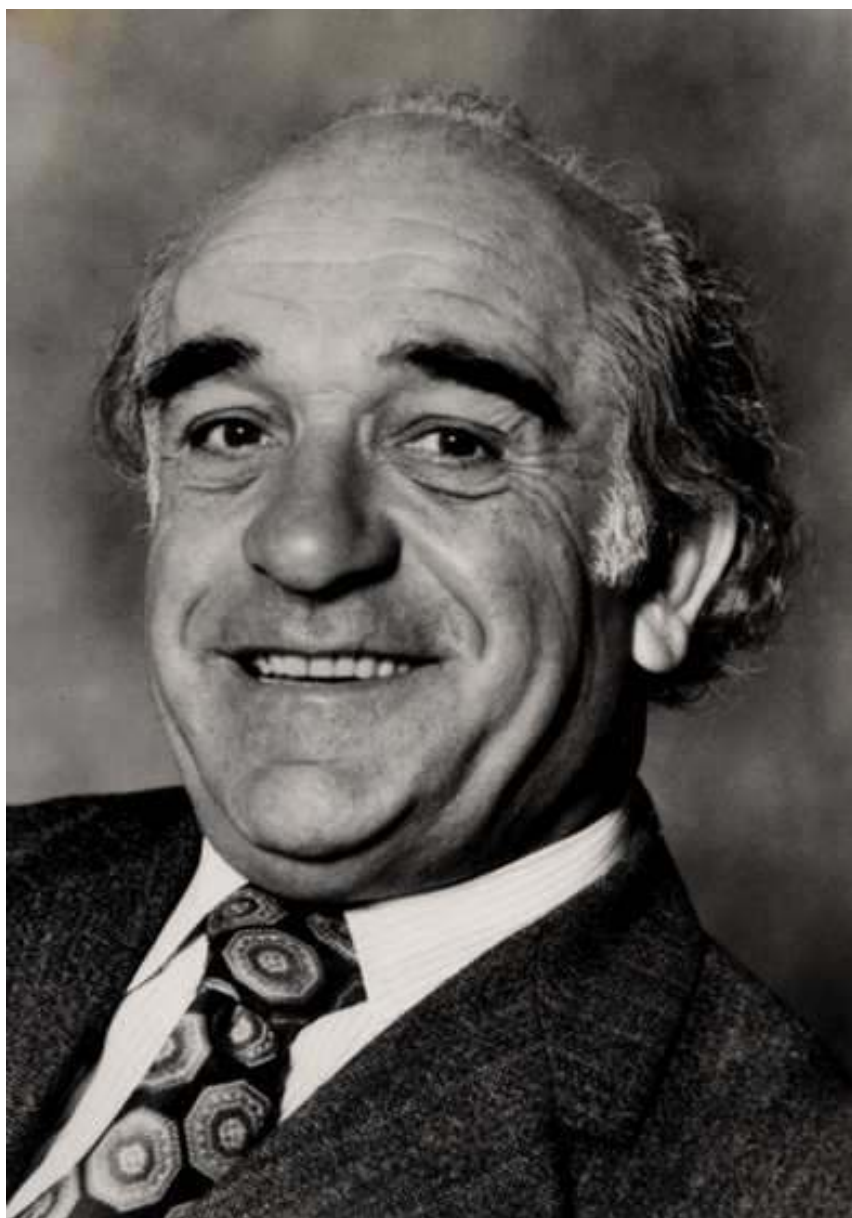

**Zborník vybraných prác 13. ročníka
Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby**

JURINOVA JESEŇ 2017

**Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja
2017**

Pavol Hrtus Jurina 1919 - 1994

Zápis z vyhodnotenia Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby v kategóriách poézia a próza Jurinova jeseň 2017

Odborná porota pracovala v zložení: predseda – Teodor Križka

členovia: Ján Gallik, Katarína Džunková

Odborná porota hodnotila súťažné práce 41 autorov v kategórii poézia a 30 autorov v kategórii próza. Po vzájomnej dohode navrhuje odborná porota udeliť ocenenia týmto súťažiacim:

CENA Jána Harantu: sestra Anežka Žatková de ND

POÉZIA

I. miesto: Karolína Kováčová

II. miesto: Gabriela Grznárová

III. miesto: Peter Šipoš, Branislav Valkovič, Emília Filipová, Marek Sopko

Čestné uznanie: Lidka Žáková, sr. Lucia Česáková, OSsR, Mária Krajčová, Richard Senček, Pavol Kall, Ján Vaník, Patrik Májovský, Anna Lažová

PRÓZA

I. miesto: Branislav Valkovič

II. miesto: Svetlana Birnsteinová, Jozef Páleník

III. miesto: Zuzana Martišková, Magdaléna Martišková

Čestné uznanie: Jozef Kottra, Dašena Gombíková, Eva Hančáková, Soňa Behúňová, Marta Harajdová, Eva Lofajová, Jana Štrbová, Kristína Kobolková, Natália Marková, Ján Vaník, Mária Ngová

V Čadci, 26.9.2017

Cena Jána Harantu

sestra Anežka Žatková de ND

Kde rastie divočina...

Spomedzi múrov utekám

už oddávna a od mladosti,

do medzí,

kde rastie divočina...

Ako obuvník z Pyšnej princeznej

skáčem jasotom do výšky neba

a spievam chvály,

že moje srdce pohladila zeleň

ľudskou rukou nedotknutá

Čas už nič neznamená,

len číre bytie

opojené krásou...

a tichým šepotom žasnutia,

údivu bez slov...

A realita?

Kruté prebudenie!

CENA PAVLA HRTUSA JURINU v kategórii POÉZIA

I. miesto: Karolína Kováčová

II. miesto: Gabriela Grznárová

**III. miesto: Peter Šípoš, Branislav Valkovič,
Emília Filipová, Marek Sopko**

ČESTNÉ UZNANIA v kategórii POÉZIA

**Lidka Žáková, sestra Lucia Česáková, OSsR, Mária
Krajčová, Richard Senček, Pavol Kall, Ján Vaník,
Patrik Májovský, Anna Lažová**

Jesenná

Divé husi púšťajú po pierku
a stromy vodám ďalší list.
Nie je na ňom napísané nič,
čo by chceli čítať vodno-smutné oči
hoci, kto(ak nie voda) vie o belasých cestách
a ešte belasejších krokoch v nich?
August už dávno okúpil sa v povodni
stôp, čo sa milovali na rázcestiach
a cez vzťah plný tlkotu prevlieka jeseň hmlu.
Vody unášajú listy – odtlačky tvojej dlane,
už iba takto položí si svoje na ne.
Belasé cestičky, žilky blízkych rúk
(ako struk zopli ma vtedy
a vo mne všetko zatúlané)
mi pod bruškami prstov pieseň zahrajú...
V belasých tónoch pavúk našiel niť a kamsi ťahá ju.
A ako divé husi púšťajú po pierku,
tak ja ťa púšťam cestám.

Chvíle, kde si

Sú chvíle, čo v tme väčšmi
ako iné svietia...
Keď na hrudi mám nežne
pritúlené dieťa.

A nedotkne sa hlbok
žiadna svetská bieda,
keď na hrudi mám blízko,
celkom blízko teba.

Prosím milosť raz prejsť
po vlastných črepoch bosá
k Životu. Byť klas plný
na dobrej dlani Otca.

Gabriela Grznárová

Modranská momentka

Podvečer mi hádže dlhé tiene
do vína ako modrú stuhu.
V hlave mám už všetko popletené.
Tak povedz, ako z tohto kruhu ...

Dokedy sa bude so mnou točiť
modrá, čo ti zutekala z očí?

Radšej by som mala srdce z hlíny,
kým mi kruhy nenaruší iný.

Cigánska balada

Opäť mi horkne v ústach jedna jeseň
a ty máš v očiach túžbu južných vtákov,
spálené krídla pre jar, pre deň, pre sen,
cenganie dávno zabudnutých nákov.

Kočovné slnko v tieňoch stromov zvoní
pohárom jedu na oslavu vášní.
Vkrádaš sa nocou v divých hrivách koní,
iba tak, v ohni, medený a krásny.

Pohanský boh nás jedným okom stráži,
v druhom mu hasne túžba južných vtákov,
dvojité súlad nedočkavých paží,

prekliatych srdce a cengot dávnych nákov,
plazivý dym a smútok, čo sa splašil,
aj deň, ktorý sa toho ticha zľakol.

Peter Šípoš

spirituálne retro

pribili slovo – sňali prameň
do plátna s presiaknutím pleti
jeho krv a voskové ámen
nepredaj lebo svieti

cez odvalenú skalú
ak nepochopia sklamú

nad hrobom svetlo vodu dieťa
čo až tam privedie ťa

do piatka

trojdielna prisaha
zbabelosť láska kat

rovnako prisahá
a zaprie tretíkrát

vita

až raz nezavyjem
nezablúdim neskočím a neulovím
pritúl' si ma ako vlka

nečakane – z prachu pod obzorom
vyslobod' ma spytovaním
ako prvé slovo

Za život

Pod srdcom si nechať
vyrásť nového človeka.
Od maličkého semienka
až po ten prvý plač.
Neviditeľný kvas ovládol cesto.
Pred týmto sa, človeče, pokloň.
Bol si pri tom, keď hviezdy toto snívali?

Dnes je ale doba pokroková...

Z pergamenov skrčených
i z kanálov bez vôní
zvest' sa šíri celkom iná:
že toto byť už nemusí.
Pred gilotíny je deportovaná rodina.
Hluk z oltárov dneška učí,
aby si si užil, užila.
Nemysli na zajtrajšky. Buď ako Casanova!
Carpe diem! Deň čo deň.
Až kým dušu nezatiahne smilný diadém.
Táto potopa zmetie svojich verných.
Ísť proti prúdu sa vraj nepodariť.
Rodiny už postavili pred gilotíny.
Životný priestor – škola pravej lásky,
nehodí sa, nie je v móde.
Láska môže existovať len ako ospievaná,
ako fraška na chvíľu a potom... sa popravila.
Pravzor z neba prosím nehľadať!
Murári už budujú nového človeka.
Zabudli na cement, ktorý sa nedá vyrobiť.
Jestvuje bez nás a nad nami.
A to nikto nikdy nezmení.
Vráť sa ku nám Láska z neba.
Vybuduj si príbytok v nás...
Dávame ti svoje áno, svoje fiat...

Emília Filipová

NÁLADOVÁ

Ked' nevieš o čom
písať,
napíšeš pravdy
z prapodstaty
bytia,
lebo píšeš
srdcom -
pero iba
poslúcha.

Ked' nie si -
hoci si
a ani sa už
nehľadáš
zabudneš sa
medzi kríkmi
a chceš len jedno -
zostať v nich
natrvalo

Marek Sopko

GRATIA ALBA

Biely je čas, čo sa vracia do kyvadla
a krása, čo sa iba duchom tuší.
Do bielej ma vnára nenápadná pieseň
vtáčať od moruší.

Bielou značí Pán Boh krížne cesty,
vibrujúce uboleným bielym tichom.
Do bielej sa každá farba zmestí.
Biely je svet detí pred nádychom.

Bielym kľúčom páči noty spevák.
V bielych riadkoch sadí prvé „amen“.
Krása nie je prázdna, a je biela,
a má tisíce bielych zámen.

Hľadám túto krásu bez prestania.
A teším sa ako hladný oslík na nedeľu.
Som však ako boháč bez imania.
Nie som totiž schopný vidieť bielu.

CENA PAVLA HRTUSA JURINU v kategórii PRÓZA

I. miesto: Branislav Valkovič

II. miesto: Svetlana Birnsteinová, Jozef Páleník

**III. miesto: Zuzana Martišková,
Magdaléna Martišková**

ČESTNÉ UZNANIA v kategórii PRÓZA

**Jozef Kottra, Dašena Gombíková, Eva Hančáková,
Soňa Behúňová, Marta Harajdová, Eva Lofajová,
Jana Štrbová, Kristína Kobolková, Natália
Marková, Ján Vaník, Mária Ngová**

O svätom biskupovi

(Úryvok)

Predhovorom som k príbehu, ktorý je živý, a chce sa dotknúť Vašich duší, ako liek v krajine chorých, ako voda na púšti. Ja som duch spravodlivý a trpezlivý, prechádzam krajinami, a ľuďom vnímavým šepkám starodávne múdrosti. Moje posolstvo je aktuálne a vždy bude zaznievať na Vaše prebudenie.¹ V rukách mám meč ohnivý i váhy spravodlivosti. Môj hlas spieva v tichu srdca, stíš sa, a zaznie ti moja oslavná fanfára. Moje meno je: Kto je ako Boh?² Prichádzam, keď je slnko najvyššie, a ním som odetý.³ Zaháňam démonov nechuti – nákazy, čo pustoší na poludnie.⁴ Hlas démonov však počúvate viac, ako Boží, a to je k Vašej skaze. Pravde, Múdrosti, Zmužilosti a Spravodlivosti som snúbencom. Ja splietam do venca podobenstva veci už dávno známe. Všetko, čo vypoviem, už sa stalo. Hľadajte múdrosť, skúmajte dejiny a chápte znamenia čias!

Dnes, v tomto storočí, našla sa správa na starobyľom papyruse. Akýsi grécky diakon zo 4. storočia opísal šľachetnosti a čnosti svojho milého biskupa. Dokonca jeho kázne a homílie si zapísal, aby ste sa o tom i Vy raz dozvedeli. Ja som mu to pošepol i poslúchol ma. Papyrus nepoškodil čas. Jeho znenie je liekom vekov. Prozreteľnosť sa postarala o jeho ochranu, sväté posolstvo neuzrelo porušenie. Nuž čujte o tom správu.

Poučte sa o dejinách. Veď opakovanie je skutočne matičkou múdrosti. Nie však preto, aby ste sa naspamäť niečo učili a nazývali sa opovážlivo múdrymi, lebo viete citovať spamäti. Ale preto, aby ste pochopili obdivuhodný chod dejín i znamenia čias. Lebo hoci nie je nič nového pod slnkom,⁵ a opakuje sa čo bolo, predsa nie je rozumný dôvod hlúpo opakovať chyby minulosti, ani v zúfalstve zalamovať rukami nad zlom, ktoré sa množí, lež napredovať na ceste k Bohu, ktorý je darcom jedinej svätej Múdrosti. A múdrosť je: odmietnuť zlo – vydať martyria, vydať svedectvo svätým životom. Nájdete tak liek na neduhy súčasnosti.

Ktože to pochopí? Bez požehnania zhora, svetlom nebeským, pre rozum pozemský, nikdy nikto... Boh si želá vývoj dejín synov ľudských k nebeským výšinám. Kto môže túto svätú vôľu zastaviť

¹ Porov. Dan 12: 1-3: V tom čase povstane Michal, veľké knieža, čo stojí nad synmi tvojho národa: Bude to čas úzkosti, aký nebol, odkedy povstal národ až po ten čas...

² Porov. Zjv 12: 7., Predhovor je mnou vymyslený príhovor archanjela Michaela súčasnému ľudstvu o jeho morálnom pohlúdení...

³ Porov. Zjv 10: 1: I videl som zostupovať z neba iného anjela, zahaleného do oblaku a s dúhou na hlave. Jeho tvár bola ako slnko...

⁴ Porov. Ž 91: 6., Púštni otcovia vidia v nákaze, ktorá pustoší na poludnie, démona duchovnej lenivosti – acédie, (démon poludnia), ktorý znechucuje mnícha v jeho snažení o čnosti. Neútočí len v čase poludnia, ale aj dlhšie obdobie, ktoré je obdobím duchovnej prázdnoty a nechuti k duchovnému životu. Podľa otcov púšte je tento démon najviac nebezpečný. Evagrius Pontský (+499) ho ráta medzi 8 zlých myšlienok (na západe 7 hlavných hriechov)., Porov. Špidlík. T.: Jak očistiť své srdce., Nie je táto nákaza tým hlavným zlom, ktoré pôsobí na súčasného človeka (nezájmem o zmysel života a o morálne hodnoty)?

⁵ Porov. Kaz 1: 9-10: Čo bolo, je to, čo aj zasa bude... Nič nie je nové pod slnkom...

Keď zhasínajú všetky svietniky, ony predsa ostávajú a zasvietiť môžu znova. Duch Svätý - olej, ktorý sa už vylial, obchádza krajiny, ľudí v nich, a hľadá tých, čo sa mu vydajú za nástroj. Tu a teraz sa mu vydajte, synovia človeka... Sviet'te! Kristus – Ženích nikdy neopustí svoju Nevestu Cirkev⁶... Zaodel ju šperkami⁷ – darmi moci, ktorá zmení tvárnosť zeme... Uverte, nezúfajte! Veža plná svetla – Cirkev možno pomaličky, tu a tam, hasne, no Duch, ktorý v nej účinkuje, nikdy nedopustí, aby zhasla úplne. Vždy si nájde údy, ktoré prežijaria tisíce neverných. A ja jej v tom s celou svojou armádou dopomôžem. Tak je. Amen.

Čo bolo dávno kedysi, deje sa i teraz, a bude sa diať zas. Svetlo a tma sa stretávajú a vedú boj. Ale tma mizne za vidna.⁸ Ranné zore Kristove rozrážajú tmy a temravy noci. Svetlo je večné, no tma nemá trvanie a tak... Diabol, váš i môj protivník zúri, a kým má čas, obetuje ľudskú dôstojnosť na svojom ohavnom oltári kultúry smrti a tak... Kto je hlúpy, ide za diablom... Kto je duchovne slepý,⁹ nezbadá to... Prebud'te sa! Zhod'te skutky tmy!¹⁰

Všade vôkol oklamané duševné mŕtvolý. Telá bez ducha tackajú sa mimo Boží zákon, a potom ležiace páchnu. Šakaly a dravé vtáky krúžia okolo nich,¹¹ lebo ich láka zápach nerestí. Ale ešte ostali živí medzi mŕtvymi. Držia svietiace lampy plné oleja Ducha Svätého... Pochodňami osvecujú tmy sveta a prebúdžajú mŕtvych dychom života – Slovom Evanjelia... A to je tých múdrych panien päť¹²... Inej Cesty,¹³ duše drahé, niet... A mŕtvolý ožívajú a nasledujú ich... Idú za svetlom, za Kristom a budú jeho vlastníctvom naveky... Dobrý Pastier hľadá, čo sa bolo stratilo¹⁴... Hľadajte Boha – Lásku, kým ho možno nájsť. Obráťte sa, kým je ešte čas.¹⁵ Kľaňte sa tejto Láske, proste o ňu, a keď bude vo Vás, žiarte ju svetlu...

Stál som pred trónom Starca dní a on sa ma spýtal: «Môže vstať z mŕtvych tento zástup ležiacich a páchnucich kostí synov človeka?»¹⁶

Odpovedal som mu pokorne: «Ty, Bože, môžeš všetko! Ty si Život!»

On ma teda poslal hovoriac: «Áno, tak je. Choď, hlásaj, zatrúb na poľnici, prebud' spiacich a usmerni blúdiacich, ohlás nový začiatok, zachraňuj, čo je stratené i s celou svojou armádou...»¹⁷

A tak Boh Syn, Kristus, už osedlal oblaky, a ja, s anjelmi v sláve, vydávame sa spolu na cestu vekmi...

⁶ Mt 28: 20: A hľa ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.

⁷ Porov. Iz 61: 10: Duša mi plesá v mojom Bohu, pretože ma zaodial rúchom spásy... ako mladuchu, okrášlenú skvostmi...

⁸ Porov. Jn 1: 5.9.12: A svetlo vo tmách svieti a tmy ho neprijali...

⁹ Porov. Jer 5: 21:...ktorí majú oči a nevidia...

¹⁰ Porov. Ef 5: 6-21.

¹¹ Mt 24: 28.

¹² Mt 25: 1-13.

¹³ Porov. Jn 14: 6.

¹⁴ Porov. Jn 11: 11-18.

¹⁵ Porov. Joel 2: 12-18.

¹⁶ Porov. Ez 37: 1-14.

¹⁷ Porov. Zjv 15-16.

Kedy príde Pánov deň... Deň tak hrozný? Vie to len Otec.¹⁸ Meškať bude istý čas, ale slovo svoje dodrží... Dovtedy synovia svetla vydajú svedectvo, ktoré nik neumlčí... Ani smrť a jej hrozby pre telo plné mučenia.

A tu je úryvok zachovaného textu správy o svätom biskupovi, ktorý napísal jeho diakon:

Ja, nehodný sluha svojej Matky Cirkvi, vydávam svedectvo o mojom milom, pokladnici čností, svätom biskupovi, ktorý v rokoch Pána od stvorenia sveta 5884 – 5892 (na naše roky 380 – 388 po Kristovi), spravoval cirkev v Smyrne.¹⁹

Dôstojný starec, otec našej cirkevnej obce. Basileos²⁰ je jeho ctené meno. Číže panovník a kráľ. Skutočný kráľ nad vášňami a milosrdný vládca nad dušami, ktoré mu boli zverené. Veľmi si ho vážim, ja, jeho diakon. Blažený som v jeho blízkosti. Moje meno nie je dôležité. Som len služobník, obyčajný nástroj Božej milosti.

Basileos. On je môj milovaný biskup. Je to skutočný starostlivý otec. Hoc' rodinu nemá, jeho rodinou sme my všetci - Smyrna. Ona je jeho mystickou nevestou – chrám zbudovaný z tiel vyvolených, čo k Bohu zvolávajú dňom i nocou a neochabujú. My, sviatnik pre tmú svetu. Jeho prsteň a biskupský kríž na hrudi mu to neustále šepkajú. Olej pomazania Duchom Svätým mu na temene hlavy nikdy nevyschne.

Avšak niet u nás všetkého podľa poriadku. Zápasíme s hadmi a škorpiónmi. Už to tak chodí vo svete. Nič nového pod slncom niet, veď pšenica i kúkoľ rastú spolu. Nikto ich násilne neoddelí. Spustli tu mravy nám, vlečie sa to od nepamäti. Ja mladík som a predsa z toho nevychádzam z údivu. Mnoho mojich rovesníkov poblúdilo do temnôt. Nehľadájú múdrosť, hoc' ona sa im núka za družku na každom kroku. Zapchávajú si pred ňou uši, nechcú počuť. Ľudia blúdia preveľmi. Zabudli na posledný cieľ, nespomínajú si na smrť, hoc' sa jej klaňajú, pokánie je im cudzie, pretože nevedia a nerozumejú, že hriech je dlh, ktorý treba splatiť, a pohrdajú múdrymi radami. Za čiernou záclonou nevedomosti ukryla sa umnosť a rozumnosť. Hluk zábav a honba za márnou slávou opili im duše. Veria na čary a poveru, no kresťanská láska a radosť i v nešťastí ich neláka, odišli od eucharistického stola do tmy. Vzali si i mešec, ktorým zapredajú Krista, zas a znova. Je tu veštica, ktorá klamne hovorí o veciach neznámych. Karty, dym, mystériá a blúznenie. Démoni jej šepkajú svoje predstavy o budúcich veciach a ponáhľajú sa ich zariadiť. A bezbožníci idú za ňou, množstvo peňazí u nej zanechávajú. Je tu i nevestinec s neviestkami, tuto vrah, tu lúpežník, tam zlodeji, revolucionári, ohovárači, rozpadajú sa ríše a všade sú nepriatelia Krista.

I môjho milého biskupa tiež chceli zničiť. Akýsi revolucionári ho obvinili z vlastizrady. Vraj tajne pozval do nášho mesta špehov, aby nám zabili miestodržiteľa. Také nactiutľhanie! Náš Basileos? Veď patril k púštnym otcom v Sýrii. Ledva ho prinútili prijať hodnosť biskupa. On zďaleka nie je intrigán. Len obeta, starosti o duše, modlitba, založenie kláštora, stavby a opravy chrámov. To je jeho jediná starosť. Žiadna politika. Nikdy.

¹⁸ Mt 24: 36, Mk 11: 32.

¹⁹ Dnešné turecké mesto Izmir.

²⁰ Biskup Basileos je mnou vymyslená postava a jeho homília je inšpirovaná spismi cirkevných otcov.

A keby len toto. Akési vdovy ho krivo očiernili u miestodržiteľa, že ich vraj nútil k nemravnostiam. Ach, toľko zla je v tých ľuďoch... Prečo? Ako sa to deje? Čo prinúti človeka, aby konal ako diabol? A zase, čo prinúti človeka, aby sa zamyslel nad stavom svojej duše a aby v pokore priznal: Som hriešny... Som prach... Raz na súd pôjdem. No nie pred obyčajný súd – svetský, kde sa dá aj zaklamať, podplatiť. Lež pred ten najspravodlivejší, akého je: Boží súd. Ten sa nedá odložiť, pred ním sa neschováš... Nič neutajíš... Budeš len mlčky prijímať Pravdu o sebe...

Ach, môj milý Basileos. Vytrpel si aj od spolubratov v službe biskupa. Medzi biskupmi nie je veľmi obľúbený. Jeden mu dal facku, keď sa Basileos oprávnene zastal múdrej veci na jednom koncile. A ten hašterivý ohovárač, jeho meno v pokore zamlčím, strhol ďalších biskupov proti nemu. Vraj je spiatočník, chudák z púšte bez vzdelania. Ariáni²¹ si stále držia svoje pozície, tajne, nebadane a predsa zjavne, akosi nikto proti tomu neprotestuje, ak sa to aj prejaví. Sú už dávno porazení, ale aj tak ich ohavný blud nezmizol. Cirkev v Smyrne je však čistá, svojho biskupa si miluje. Pravovernou vždy ostať chce.

Múdrost' Basilea je nesmierna, spočíva na ňom Duch. O ňom je hodné povedať: Akoby druhý Kristus. Mal povest' ako svätý Polykarp²², či svätý Ignác z Antiochie, ktorý pred asi 200 rokmi napísal list do našej Smyrny. Svätý Ignác vtedy vyzýval: Ako Ježiš Kristus napodobňuje Otca, tak vy všetci napodobňujte biskupa a kňazov ako apoštolov. Ktože by nechcel napodobňovať nášho Basilea? Povestnými sa stali jeho nebesky múdre kázne i homílie. Horia pri nich srdcia. Spísal som ich tajne. Akýsi hlások mi to pošepol v jedno slnečné poludnie. Zapamätal som si ich. Nedali sa zabudnúť. Išli až do útrob a prebodli moje srdce. Múdry Basileos si ich neželal zapisovať, lebo nechcel byť spomínaný a chválený.

Svetlana Birnsteinová

Takto sa podpisuje láska

Bol chladný, novembrový večer. Vonku bola už tma, na oblohe svietil jasne mesiac a hviezdy. Fúkal chladný, severný vietor. Tomáško sedel v kuchyni pri okne a zvedavo pozeral von. Takmer nič nevidel. Pritlačil svoj malý nos o sklo v nádeji, že tak aspoň niečo uvidí. Vedel, že starý otec by sa mal každú chvíľu vrátiť domov, išiel skontrolovať sliepky a Tomáška nechcel v tom počasí brať so sebou. Vraj až zajtra ráno.

„Ach jaj, “ vzdychol si Tomáško, „a ja by som tak rád šiel. Tu sa deje toľko vecí, nie ako u nás doma v paneláku.“

Tomáško bol prednedávnom chorý, kašľal, kýchal a dva dni mal aj teplotu. Musel brať nejaké lieky, ktoré sa volali antibiotika, aspoň tak vravela pani doktorka. Nič sa nedalo robiť, nemohol ísť do škôlky, hoci on tam tak rád chodil. Mamička s ním ostala zopár dní doma, no potom už musela ísť do práce. Preto, kým sa úplne neuzdraví, bude u starej mamy a u starého otca na dedine.

²¹ Sekta založená alexandrijským kňazom Áriom (260 - 336), ktorý popieral božstvo Ježiša Krista. Jeho učenie bolo zamietnuté na Nicejskom koncile v roku 325.

²² Cirkevný otec z 2. storočia, žiak sv. Jána apoštola.

Tomáško je teraz druhý deň u starých rodičov. Stará mama so starým otcom bývajú v dedine, ktorá je asi pol hodiny jazdy autom od ich paneláku. Je to blízko, ale predsa je to tam úplne iné ako u nich doma. Tomáško tam chodí najradšej na svete, hlavne v lete. Vtedy celé dni behá po dvore aj s kamarátkou Elenkou ktorá býva vedľa, pomáha starej mame v záhrade, kŕmi zvieratká, oberá ovocie...skrátka, pomáha so všetkým, čo treba. Ale teraz je chladno, dni sú krátke a on ešte navyše nie je celkom vyliečený. Preto mu stará mama nedovolí robiť všetko, čo by chcel. Celý deň mu varí teplý čaj, na hrdlo mu dáva nejakú šatku, ktorá tak zvláštne vonia. A vonku môže chodiť len počas dňa, aj to ho po chvíli volá zase dnu. Keď už Tomáško vzdychol asi desiaty raz, stará mama odložila ihlice a vlnu, ktorými plietla pre Tomáška svetník, postavila sa z kresla a povedala.

„Tomáško, pod' ku mne a povedz mi, čo by si chcel na večeru?“

Tomáško pozrel na starú mamu, zoskočil z lavičky pri okne a pribehol k nej.

„Čo keby sme spolu upiekli palacinky?“ nadšene zvýskol. „Nikto nevie robiť také palacinky ako ty.“

Stará mama sa usmiala. „Tak to mám radosť, že ti u mňa tak chutí. No dobre, ty mi pomôžeš pomiešať cesto a keď palacinky upečiem, natrieš ich čím budeš chcieť.“

„Tvarohom s hrozienkami a slivkovým lekvárom,“ oblizol sa Tomáško. Stará mama má ten najlepší lekvár na svete. Varí ho úplne sama a vtedy rozvoniava celý dom, dokonca až na dvore cítiť slivkovú vôňu.

Stará mama pripravila cesto na palacinky a Tomáško ju pozorne sledoval.

„Vieš, aby som to vedel potom už úplne sám,“ vysvetlil starej mame a nahlas opakoval, čo tam treba dať. „Múku, vajíčka, trošku cukru, mlieko.“

„Tak, a teraz to riadne miešaj,“ podala mu stará mama niečo, čo nazvala metličkou, aj keď sa to na metlu vôbec nepodobalo. „Ale opatrne, aby ti cesto nevyšplechlo von z misky.“

Tomáško poctivo miešal a miešal.

„Ej vidím, že máme šikovného pomocníka,“ pochválil ho starý otec, ktorý vošiel do kuchyne.

Tomáškovu zasvietili očka, starý otec ho nechválil často, takže jeho pochvala teší o to viac.

Keď bolo cesto poriadne vymiešané, stará mama naliala naberačkou na malú panvicu trošku cesta, ktoré sa pekne rozlialo a z toho upiekla palacinku. Boli také tenučké, mäkké a voňavé. Tomáškovu sa už zbiehali slinky.

„Tak, teraz môžeš palacinky pomaly natierať. Ale pozor, ešte sú horúce,“ poučala Tomáška stará mama.

Tomáško nedočkavo siahol po prvej palacinke. „Au!“ vykrikoval, keď ju chytil. Bola ešte horúca.

„Tomáško, veď som ti povedala, aby si dával pozor!“ stará mama rýchlo dala panvicu s nedopečenou palacinkou zo sporáka preč a pribehla k Tomáškovu.

„No ukáž mi rúčku, nemôže to byť až také zlé, asi si sa viac zľakol, než popálil!“ upokojovala ho stará mama a vzala mu ruku do svojej dlane. Dlaň starej mamy bola veľká a drsná. „Stará mama, prečo máš také drsné ruky?“ spýtal sa Tomáško a hľadel jej zvedavo na ruky.

Skôr, ako mu stihla odpovedať jej pozrel na tvár. Skúmavo sa na ňu zadíval. Tvár starej mamy bola blízko, celkom blizučko. Usmievavá, láskavá, s očami aké mala aj jeho mamička, ale predsa iná.

„Čo si ma tak obzeráš?“ usmievala sa na vnúčika stará mama.

„Stará mama, čo to máš na tvári?“ opýtal sa Tomáško a svojimi rúčkami jej pohladil zvráskavené líca.

„To sú vrásky,“ povedala s nehou stará mama.

„Vrásky?“ zopakoval Tomáško. „A prečo ich máš toľko veľa? Mamička nemá žiadne.“

„Nie nemá,“ súhlasila stará mama. „Tvoja mamička je ešte veľmi mladá a ešte veľmi dlho bude,“ vysvetľovala mu.

„Aha, takže ty si stará a preto máš vrásky?“ nedalo mu to pokoja. „A ako si k ním vlastne prišla? Veď na fotkách, ktoré máme doma ich nemáš. A ako sa ti urobili?“ chrľil zo seba otázky vnúčik.

„Nuž, to je takto,“ nadýchla sa stará mama. „Každá moja vráska je kus môjho života. Keď som bola mladá, spoznala som tvojho starého otca. Mali sme sa veľmi radi a preto sme sa rozhodli, že už budeme navždy spolu.“

„A mali ste svadbu, ako moja mamka s mojim ockom,“ povedal múdro Tomáško.

„Presne tak,“ pohladila ho stará mama po vláskoch.

„Potom nám bolo už samým dvom smutno a tak sme sa rozhodli, že chceme dieťaťko a po čase sa nám narodila tvoja mamička. To už som prežila časť svojho života a ako pamiatka na to mi ostali prvé vrásky. Do nich sa mi uložili moje radosti, starosti, moja láska i moje šťastie,“ vysvetľovala stará mama.

„Takže z lásky si zostarla?“ spytoval sa Tomáško.

„Kdeže,“ zasmiala sa stará mama. „Ale zostarla som spolu s mojou láskou,“ usmiali sa so starým otcom na seba.

„Ale ty máš tých vrások veľmi veľa, a tie k tebe prišli ako?“ nedal pokoj Tomáško.

„Vieš, ako plynul čas, ja som prežívala chvíle radosti a veľkého šťastia. Na každú takúto chvíľu mi ostala ako pamiatka jedna vráska. Potom si sa narodil ty, môj vnúčik a spolu s vráskami mi pribúdalo tej lásky a prevelikej radosti ešte viac. Ale ver mi, že tých vrások je oveľa menej, než radosti, šťastia a lásky, ktoré vďaka vám všetkým mám.“

„Vieš čo stará mama?“ pohladil Tomáško svojimi malými rúčkami jej líca.

„Ty vlastne vôbec nie si stará. Ty si len veľmi, veľmi šťastná.“

„Áno, to som,“ prikývla stará mama a nežne si vnúčika pritúlila.

PODNIKATEĽ

Nie že by som to potreboval, ale situácia sa tak vyvíjala, že som bol nútený siahnuť aj po tejto možnosti, ktorú jedni horlivo vychvaľovali, iní zasa prijímali rezervovane, ba až hanili. Okolnosti, nebudem hovoriť aké, aby ma rečovní svalnáči nevyposmechovali, ma totiž primäli, aby som sa ponoril do podnikateľských vôd.

Keď sa povie podnikanie, väčšina nielen našincov si predstaví minimálne bezproblémový, ak nie nablýskaný spôsob života a tečúcu riekou peňazí, či iného majetku, do ktorej možno kedykoľvek načrieť a vybrať za priehrštie blahobytu. Ak by sa málilo, možno tie priehrštia aj násobiť. No nie je všetko zlato, čo sa blyští a nie všetko zlato má lesk. Túto znalosť som mal aj ja, ale čo už keď schodnejšia cesta sa v onej chvíli nečrtala.

A tak som si pekne krásne, ako zvykne vravieť môj priateľ s obmedzenou slovnou zásobou, vybavil živnosť, riadne som sa prihlásil do príslušných poisťovní a s minimom skúseností no maximom elánu som sa pustil do podnikania. Spočiatku som produkt svojej činnosti ponúkal len tak, akoby skusmo, svojim známym, avšak nemal som veľký úspech. Vyslovene som nehorel, to nie, ale od predstavy spokojnosti to malo ďaleko. Nepriblížil som sa ku nej, to ako k spokojnej predstave, ani keď som svoje teritórium pomaly rozšíril do širších území ľudskej spoločnosti. Za svoj produkt som nepýtal nič, ba ani vôbec nič, stačila by mi len spokojnosť cieľovej skupiny, ako sa zvyknú nazývať tí, ktorým je predmet podnikania určený. Nemal by som síce potom z čoho platiť odvody do poisťovní, ale chvíľu by to vydržalo a potom by som hoci aj skončil. Bol by som síce podnikal len krátky čas, ale mohol som si hovoriť, že som to aspoň skúsil. Napokon s činnosťou, do ktorej som sa pustil, sa hádam ani dlho podnikáť nedá.

Vo svojej snahe byť úspešný, čo aj krátko, som nevynechal ani cirkevné miesta, kde som predpokladal o čosi väčšie percento úspešnosti, hoci ani tu som nemal veľké oči. Predpoklady sa síce čiastočne splnili, aj keď to nebolo neviem čo, ako hovorieval môj kamarát s užším okruhom slovnej zásoby. Tomu som môj produkt ponúkol ani nie zadarmo, ale dokonca úplne zadarmo, ako počuť v niektorých reklamách, hoci za ten svet neviem rozlíšiť pojmy zadarmo a úplne zadarmo. Nuž ale všetko zase vedieť nemusím. Ani on neprejavil znateľný záujem, akoby sa bál, že by mal nadnormatívne zásoby.

Môj podnikateľský elán postupne upadal a čoraz jasnejšie som si uvedomoval, že vidina podnikateľského ergo lepšieho života zostane len v pozícii snov a ja budem musieť svoje podnikanie skončiť skôr, než by som s ním dosiahol čo i len čiastkový úspech. Mal som iné predstavy, to je pravda, no nie každému je súdené. Ešte zvážim, či sa nevyberiem iným smerom, pretože zrejme som si vybral zlú oblasť, nanič sortiment. Ved' koho dnes zaujíma slovo, kto má záujem o dobré hodnotné slovo. To bol totiž predmet môjho podnikania, to som ľuďom ponúkal – slovo, duchovné slovo, nádejajúc sa, že možno aj preto, lebo som sám, budem mať úspech. Lež vyšiel som na psí tridsiatok. Dobré slovo dnes nie je v móde, dobré duchovné slovo je to málo, čo ľudí zaujíma. Možno raz. Ale to už nemusí byť toho, kto by dobré slovo ponúkal. Ba aj ono môže pochybovať.

Rozprávkar, ktorý nikdy nebol

Kráčal pomaly. Snažil sa nezaťažovať nohu, ale bez palice to bolo namáhavejšie, ako krívanie. Váhal, ktorej verzii vlastnej fyzickej neschopnosti dá voľný priechod. Asi na striedačku. Aj tak je to jedno. Pred touto ženou už nemusí hrať formu.

A hoci ju paradoxne chce práve oboznamovať so samým sebou, akoby po jeho boku kráčala odjakživa. Hoci sa dlhé roky nevideli.

Vtedy, aj teraz. Stále rovnaká. Stále nedosiahnuteľná a prchavo nejasná. Čím viac sa blížili k miestu, kam ju berie, tým viac sa menila na ženu z jeho prenatálneho obdobia. Na sen, vidinu, fatamorgánu, krásku, ktorá mu pomáhala prežiť obdobie zvierat'a.

Po každom kroku mala nutkanie podprieť ho, ale poznala povahu aj si veľmi živo vedela predstaviť jeho priamy odpor.

Kdesi medzi stromami začínalo práve svitať.

- Raz si mi ukazoval, ako umiera slnko... A pozri, teraz sa práve rodí. - natŕčala prvým nesmelým lúčom tvár a čakal, že detinsky natŕčí k nemu aj ruky a pobeží mu rovno v ústrety a jeho tam nechá samého na ceste, ako on vtedy ju...

...pred rokmi, na školskom výlete.

Pohol sa rýchlo za jaskyňu, predral sa hustým krovím, nešetrne jej ho nepridržiak, hoci mala holé nohy. Obratne sa vyštváral na skalú, čo sa osamotene týčila do priestoru.

Opäť jej ponúkol dľaň a musela ju prijať. Hore by sa sama nedostala.

Na skale bolo málo miesta.

Rozochvelo ju to.

Pocítil tú neistotu. Stal si za ňu, nahol tvár až cez jej rameno a rukou namieril na horizont.

Mala strach, že z toho dostane závrat. Jeho blízkosť, vôňa, vpredu západ slnka. To zas bude polepených zaslintaných stránok v dievčenskom denníčku...

- Videl som smrť veľakrát. Nie je to pekný pohľad, ale toto každodenné umieranie slnka ma neprestáva fascinovať. To množstvo krvi, posledné záchvevy agónie, zrak zakaľujúci sa belmom a šupinami temných mrakov a strach. Nekonečný strach. Vidiš ten strach v očiach božského slnka, ako nemý výkrik topiaceho sa v močiaroch? – šepkal jej pri uchu.

Nevidela strach. Mala strach.

Všetko okolo v okamihu potemnelo.

- Slnko je mŕtve. Odchádzame. Ráno nás čakajú v pôrodnici. Príde na svet nové slnko. Niečo pre teba, ty romantička. – usmial sa a skôr ako sa stihla spamätať, zoskočil zo skaly a dolu pod ňou ho nebolo vôbec vidno.

Hej, teraz ten strach aj videla. Bol čierny. Mal farbu noci a tmy, tvar malého priestoru na skale a navyše bol problémom, ako sa z nej dostať dolu.

- Tak skoč ! Na čo tam čakáš?! Som tu. Možno ťa aj zachytím. – ozýval sa zdola ironický, smiechom podfarbený hlas.

Váhala.

Skočila.

Nezachytil ju.

Vymotávajúc sa z kríkov za zvuku nadávok a achkania s ochkaním, kontrolovali si, či zostali kompletní.

Vtedy ju nezachytil. A teraz má pocit, že je tiež nezachytiteľná. Je úplne jedno, či sa slnko rodí, či umiera. Ona sa zachytiť nedá. Nedala. Nebude dať. Zapadla síce na okamih do jeho života, ale ráno šla ďalej. Znovuzrodila sa pre niekoho iného...

Medzi stromami sa však nerodilo len slnko, ale konečne aj obrysy budov, ktoré už nikdy v živote nechcel vidieť. Chcel ich nechať prekryté sivým tylom a veriť, že z dieročiek na ňom neunikne svetlu nič. A predsa sa chystá nadvihnúť ho ako závoj. Jediný závoj, ktorý môže dvíhať. Sťažka povzdychol.

Prešli mlčky až k starej oplieskanej bráne.

- Sľúbil som ti, že začnem od Adama. Toto nie je práve to najromantickejšie miesto pod slnkom...- nadvihol hlavu a nechal sa aj sám trochu poobližovať jeho stále chladnými lúčikmi, - ...ale bolo pre mňa veľmi dôležité. Tu som ťa stretol prvýkrát. -

Nechápavo sa na neho zadívala a potom opatrne prstami prešla po poodlupovanej tabuľke, kde sa už sotva dalo prečítať, že ide o ...ústav zdravotnej starostlivosti pre mužských... obyvateľov...sanatórium... liečebňa... písmenká jej zostávali na bruškách prstov.

- Nikdy som tu nebola. -

Iba sa pousmial a zabúchal na bránu.

Nebolo kde klopať, zvoniť, ani komu sa ohlasovať. Bránka vrzla a nikto ich nevítal. Ani nevyháňal. Nijaký tajomný vetrík nezafúkal, čo by so sebe vlastnou tlakovou vlnou preniesol oboch v priestore a čase späť o viac ako dve desiatky rokov. Teda aspoň jeho. A predsa. Stál tu na neutešenom nádvorí a ona opäť vedľa neho, s pootvorenými ústami a trochu hlúpym výrazom na prekvapenej tvári. Iba jej odev už nebol amorfný a teraz mala aj viac farieb.

- Prečo si obzeráš mňa a nie toto...tu? - zachytila smer jeho pohľadu a poošívala sa.

- Tu niet čo obdivovať. Obávam sa, že objekt je už nefunkčný. Už v čase, keď som tu bol, tak pôsobil neobývane a neobývateľne. Povedať, že sa za tých skoro dvadsaťpäť rokov nič nezmenilo, ale asi nevyznie ako lichôtko. Podť, ak bola otvorená bránka, ešte zostáva nádej. - pokynul jej, aby ho nasledovala a pohl sa rýchlym krokom k veľkým dverám ošarpanej budovy.

- Nie je opustený. Pozri, tam sú nejaké... Mníšky? - zachytila ho skôr ako vkročil dnu za lakeť a vytiahla von, lebo vzadu uvidela skupinku žien v sivom.

- Starali sa tu odjakživa o pacientov. Možno zostali. Tam je... tam bola... kaplnka. Nikdy som v nej nebol. - žmúril smerom k tlupe žien v rovnošatách, či nezazrie známu. Všetky vyzerajú rovnako.

Skupina rádových sestier spozorovala návštevu a jedna z nich sa rázne odpojila od skupinky a šla im oproti.

- Sestra Uršul'a, ak sa nemýlim. - zakymácal sa spredu-dozadu.

- Prepáčte, ale sem nepovolani nemajú vstup. Náš rád uprednostňuje ticho a zbožnosť v pokoji rozjímania. Nevolám sa Uršul'a, som sestra Dominika a vy, prosím, opustite tieto priestory... - spomaľovala svoj prehovor sivožienka a čím dlhšie sa dívala na muža pred

sebou, tým viac sa jej tvár prelievala protichodnými pocitmi. - Pane na nebi, mala pravdu! Vizonárka naša... - prežehnala sa, sklopila oči a započala odriekať modlitbu.

Držala sa ho ako kliešť a neodvážila sa vstúpiť ani do dialógu, ani do tejto situácie. Ukročila o krok jemu za chrbát, ale prsty nechala zacvaknuté v ohybe lakťa.

Trpezlivo čakali.

- Toľké roky! - zašepkala ešte do prežehňavania sasestrička, ale neobzerala si jeho, skôr ženu za jeho chrbtom. - To bude asi ona, však? - usmiala sa na ňu.

Iba jemu bolo zrazu jasné, o čom hovorí.

- Nie. To... bola... ona. - opravil ju smutne a nedokázal skryť sklamanie.

A nedokázal sa v tom momente ani pozrieť na ženu, čo mu masakrovala kabát aj s lakťom.

- Niečo mi uniklo? - precedila zacvaknutá medzi pery a zatiahla sa ešte viac za neho.

Márne. Sestra sa neodvážila chaporiť sa, nadšená stretnutím, po chlapovi, ale ju bez problémov vytiahla spoza obranného valu a úprimne objala.

- Predsa sa dejú! Vďaka všemocnému, zázraky sa dejú! Hanbím sa, že som dostatočne neverila. Ona to vedela. Ona tomu verila... Moja vina, moja vina... - šemotila a hrubé vlákna habitu lepili sa na mladú ženu, kým si ju nezdvorilo obzerala dotykmi a objatiami.

Asi najvyšší čas ju vyslobodiť.

- Prišiel som vlastne za sestrou Perpetuou, ak dovolíte...- skúsil sestričku vrátiť do reality.

- Je u Pána... - povedala pokojne, akoby mu oznamovala, čo bude na olovrant a v rovnakom móde aj pokračovala. - Akiste mu rozpráva rozprávky a hrozí mi zhora prstom, za moju vierolomnosť. - šemotila stále mníška a už to začínalo byť čudné aj jemu.

- Pochopil som to dobre? Zomrela? To... ma mrzí. -

Sestrička sa však konečne usmiala aj na neho.

- Bola stará, Pán si ju povolal k sebe. - zamyslela sa, či hodí aj modlitbu, ale na chvíľu to asi odloží. - Odpočíva v pokoji, ukážem vám kde, ale... podťe, podťe, musíte ísť najskôr so mnou. Niečo tu pre vás mám. Pre vás oboch. Niečo, čo vám tu nechala...- konečne sa odlepila od ženy, lebo tej sa nečakané uctievanie jej minisukne akosi prestávalo páčiť. Nebodaj protialkoholické zmenili na blázninec?!

Pobadal to v jej tvári. Tentokrát jej vrátil stisk na lakti, ale snažil sa byť nežnejší. Asi nevydalo, lebo sa cukla.

- Skús sa vcítiť do ich osudov. Ony často nemávajú návštevy na tomto vyhnanisku. A obzvlášť nie bývalých pacošov...- skúsil slang, ako za starých čias, ale nepochodil ani s ním. Už nebola študentka a on profesor, do ktorého sa zaľúbila.

- Dobrí holuby sa vracajú...- sparafrázovala mníška akúsi filmovú klasiku, zopäla ruky, kým ich pribzdila pred dverami, aby do nich následne vtiahla a oni do prievanu za ňou.

Nádych trochu bolel. Puch staré chodby držali, ako štít pred nezvanými hosťami. Temné, poolupované steny sa svojimi do priestoru trčiacimi šupinami chránili, aby nikto nekráčal tesne pri nich a svetlo sa sem chabo predieralo len opatrne, cez úzke vysokánske okná, prekonávajúc zátarasy nábytku, kým sa aspoň niekoľkým prieskumníkom podarilo dostať sa na chodbu. Aspoň očkom nakuknúť.

Predupotali okolo desiatok dvier, hoci sa snažili našľapovať ticho. Prázdnota si ich užívala plnými dúškami.

- Sem, tuto, podťe. Tu máme knižnicu. Pamätáte sa, ešte? Neraz ste sa tu so sestrou Perpetuou, buď jej zem ľahká...- a zas ticho a pohrúženie sa do modlitby sa spásu duše.

Aspoň mali čas obzrieť si stroho zariadenú miestnosť, len s niekoľkými erárnymi skriňami, v ktorých boli asi knihy. Lebo nikde inde nevideli ani list.

Prešiel po parapete, pohladil dopoly stiahnutú roletu a zažmúril oči von, kde sa týčil len vysokánsky plot bývalého ústavu pooliepaný ťahavým brečtanom.

- Verili by ste, že vás čakala? Celé tie roky sa za vás modlila a ... čakala vás. Potom sa už len modlila a vzdychala, "aká škoda, aká škoda..." a my sme jej museli čítať, tajne, aby matka prestavená netušila, vaše rozprávky. - nechávala sestra ruky zopäté a štebotala všetečne, akoby ani roky asketického života nedokázali z nej vytiahnuť bezprostrednú zhovorčivosť a veselú povahu. Nedokázali.

- Ty píšeš rozprávky? - ozvala sa konečne kráska.

Sestre trochu zmizol úsmev z pier.

- Vy sa pýtate? Nebodaj... vám nerozprával rozprávky? Nikdy? - spýtala sa začudovane, prostoreko.

- Netrápte ju, sestra Dominika. Nečítal... ani pre ňu nepísal... Nebolo treba rozprávok, ona bola rozprávkou a ja som ju bral priveľmi vážne. - otočil sa na ňu, ale očividne sa hnevala. Rýchlo zahováral.

- Vraveli ste čosi o čítaní rozprávok. Sestra Perpetua písala rozprávky? Akých... rozprávok?

- podišiel k mniške, čo sa už hrabala v jednej zo skríň.

- Vaše rozprávky, predsa! Spísala ich. Všetky. A čakala, že prídete a vydáte knižku. Roz...prá...vok... - ťahala čosi zospodu aj zozadu police, ale tak nešťastne, že jej to vystrelilo z ruky a zasypalo okolostojacich.

Hárky zažltnutého papiera padali pomaly k zemi.

- To ma mrzí! Všetko som pomiešala! Tak sa o to starala a ja... no, pozrite sa...- zohla sa a začala bezhlavo ramovať vypadané listy späť do rozpáraného obalu s úplne zošúchaným zamatom dosiek.

Pohla sa k sestričke, aby jej pomohla. Aj zo zvedavosti. Očividne starý, stuchnutý papier. Trochu chladný, trochu vlhký. Starý písací stroj. Aká vzácnosť a predsa jej bol blízky.

- Málokto už dnes, v dobe počítačov, používa starý písací stroj. Môj priateľ píše tiež na takomto ničom.- podávala sestre hárky, ale tá sa dívala na muža pri okne.

- Ved' ste vraveli, že nepíšete? -

Pochopila, aké faux pas spôsobil.

- Adam Gold používa na písanie svojich poviedok a románov písací stroj...- priliala oleja do slovného ohňa, pri pokuse objasniť situáciu, ale sestrička sa stále smutne dívala na neho.

- Kto tu teraz klame? - pomaly sa postavila. - Mne nemusíte klamať. Ak píšete, je to vaša vec. Ak vydávate, tiež. Máte na to právo. A máte na to aj talent. Ale nemuseli ste mi klamať. Dala by som vám tie rozprávky aj tak. Hoci ich spísala sestra Perpetua. Patria vám. - natrčila mu dosky, z ktorých trčali rožky ledabolo napchatých papierov.

- Netušila som, že píšeš. Rozprávky. - položila jej navrch pár hárkov aj ona.

- Nepíšem! Nikdy som nepísal! A nikdy písať ani nebudem! - strčil obranne ruky do vreciek. Jediné, čo ho napadlo, bolo osopiť sa na sestru.

- A smie sa toto vôbec? Čo na to cirkevné doktríny?! Chodil som k sestre ako na spoved'. Rozprával jej o svojich predstavách, snoch, planých víziách. Akým právom si to spisovala? A...a...a ešte aj verejne šírila?! - kričal na ňu.

Zachovala pokoj. Bola k tomu vedená. Skúsila mentorsky.

- Rádové sestry nemôžu spovedať. Nepleťte si úprimné rozhovory, debaty a dišputy so svätou spoveďou. A nerúhajte sa! Neberte mená tak bohabojných ľudí, ako bola ona, nadarmo. A neklamte. Je to hriech. - ako pekne začala, tak stroho uzavrela rehoľníčka.

- On naozaj nikdy nepísal. Teda písal, ale nanajvýš básne. Lúbostné. Dostala som dve...- bonzla ho zapýrená kráska..

- Tak vidíte! Klamstvo je smrteľný hriech! - dvihla mníška pred ním výstražne ukazovák.

- Tak potom som mŕtvvy! - odpapuloval jej, ale rozmyslel si to a dodal miernejšie. - Tu som zomrel prvýkrát a znovuzrodil som sa v iného človeka. V človeka, ktorý túžil po inom živote a tak si zmenil aj meno. Neviem, prečo mi sestra Perpetua vymyslela práve toto meno. Možno práve kvôli tým hlúpym rozprávkam, dookola musela počúvať, ako vo dne, v noci vidím svoju imaginárnu Krásku a len ona mi dáva silu to tu všetko prežiť a... Meno rozprávkara?! Vtedy sa mi páčilo a až donedávna ...sa mi páčilo tiež. - vytiahol ruky z vreciek, rozťahal ich všeobjímajúco a nadvihol plecيا.

Konečne sa sestra pousmiala.

- Naša Perpetua mala vždy slabosť na debutantov. A čítala všetkých domácich. V tom čase, keď ste sa tu liečili, vyšiel debut aj toho Adama Golda. Tuším sa to volalo *Zo života na zámku*... Tak nejak. Nemala by som to hovoriť, ale ona bola vášnivá čitateľka a keď zbadala talent aj u vás... možno preto zvolila to isté meno. - zopála zas sestra ruky a váhala, koľko ružencov ju čaká za toľkú opovážlivosť vyvrátiť cudzie tajomstvá.

Zadíval sa na strnulú mladú ženu s chaosom v tvári. Pre ňu tu dnes je. Síce nezinscenoval toto divadielko, ale takto nejak sa jej to chystal ozrejmiť aj sám. Takto to možno vyznie vierohodnejšie a ak zahrá aj svoju naivnosť, možno získa pár bodíkov k dobru. "K čomu?!" Tak finále!

- A ja naivný som si myslel, že je to celkom obyčajné meno. Znelo tak tuctovo, až sa mi páčilo! ... - neveriacky krútil hlavou. Nečakal však epilóg.

- Vraveli ste, že váš priateľ...- natočila sa sestra k žene.

Tá nemala odvahu pritakať, ani dementovať. Predstavila si svojho priateľa, spisovateľa, ktorý ju čaká doma a ...iste práve dopisuje ďalšiu sériu *Zo života na zámku*.

Sestra sa usmiala.

- Modlila sa, stále sa modlila, aby Adam Gold a jeho rozprávková Kráska našli svoje šťastie. Keď som vás tu zazrela, takto spolu, myslela som si, že ju náš Pán vyslyšal a učinil zázrak... -

- Ja... nie... som... Adam Gold! - skríkol na celú izbu.

Drahé gaštany,

ďakujem za tých pár minuloročných okamihov. Škoda, že je tak málo nových listov.

S pozdravom

Tvoja M

Keď pomedzi husto rastúcimi stromami prechádza posledný pás jesenných lúčov, pri dopade na moju, zas o rok staršiu tvár, vracajú sa mi späť spomienky z obdobia gaštanov.

Je to jasné! Tú Austinovú som asi vstrebávala pridlho. Už aj rozmýšľam ako Lizzy.

Sú už rozmazané, aj akési zažltnuté. V odtieňoch sépie. Také fotky majú svoje čaro aj po rokoch. Lesklé očné bielka s tmavou bodkou uprostred, *o ktorej si ma vtedy presvedčil, že na sépiových fotkách musí byť hnedá, nie čierna*, podchytené reflexom privierania, horia v nich opäť. A do tentokrát aj prírodne presvetlených vlasov padá ďalší list zasiahnutý októbrom. Dnes mi to nevaďí...

Pomaly, po pamäti kráčam k nášmu miestu. Na dlani gaštan, ako buzola. Jeho imaginárna roztrasená ručička... *netrep, to sa ti trasie vlastná, ktovie od čoho*, ...ukazuje tam. Tam, kam sme z autobusu chodili prežívať, či skôr zažívať. Vlastne na striedačku. Raz som nemohla z hlúpych tofu slížov, čo mi otrávil chuť na všetky polievky sveta, nielen tie inovované v našej školskej jedálni. Inokedy si zažívacie „radosti“ mal ty. Ja som sa radšej nepýtala. Bledý si býval často. Každý pondelok.

Zelený štvrtok, veľký piatok, biela sobota. Takto znie „víkend v liehu“ aspoň metaforicky. A ja dnes mám chuť na metafory. Preklopím gaštan hore svetlejším bruchom a mám chuť ho pomasírovať. *Trapka.*

Keby si aspoň dnes, na chvíľu menšiu ako očko na svetri so sobom Taiutegginom *uväzneným navždy v skrini, lebo je dementnejší, ako tá, čo si ho raz na školskej exkurzii kúpila*, bol so mnou opäť tu.

- A teraz sa nehýb, radšej zadrž dych a natoč sa viac smerom k tomu rybníku, - priblížilo sa ku mne oko objektívu.

- Nie, nie, nie! Prepúďruj jej ešte raz tvár, hlavne okolo líc a pod očami, nech sa neleskne. Vážení, tie fotky musia byť dokonalé a hodné môjho mena! Toto nejde na nejakú trápnu výstavku vo vestibule školy...“ - zdôraznil maestro, rozhadzujúc rukami.

Vtedy už obloha zmenila farbu o dva stupne a dianie stratilo zmysel.

- Pozeraj sa na tamten strom,- ukázal si a šermoval pri tom nejakými zažltnutými papiermi vydolovanými z vrečka kabáta. Nikto nenosil kabáty.

V zornom poli mám zrazu lavičku, vysedené miesta vidieť už z diaľky a aj nápis vyškriabaný kľúčom od skrinky 256. Ponúknem gaštan miestom vedľa seba. „Nech sa páči, sadni si. Jasné, že je voľné...“ Nie, tak celkom jasné to ešte stále nie je.

- Áno, tvár sa presne tak, tak...dobre...tak...presne...ten pohľad akoby ti šlo o život a zároveň strácaš záujem o dianie okolo -

Odcvakanych opäť pár záberov, povymieňaných ešte dvakrát toľko nenormálne drahých objektívov.

- Ešte dlho?! Štípu ma už oči, - skúsila som ťa vyrušiť. Nevydalo.

Díval si sa na tie staré fotky a márne čakal, kedy to príde. Veľa si rečnil o atmosfére, svetle a tieňoch, o kompozícii, nekonečnom priestore a čase, ktorý by si dokázal zachytiť, *keby máš kvalitnejšiu zrkadlovku* a v ňom to, čo je ľudskému oku nepostrehnuteľné, neviditeľné, tajné.

A ešte niečo, že táto domáca úloha z výchovy či dejín fotografie je o ničom a profka obmedzuje tvoju kreativitu a talent a vraj sa cítiš ako v ulite, v škrupine, ok, rovno v nepriehľadnom plastovom obale, v takej tej fólii, v akej posielajú zákazníkom prísne utajované zásielky. *Závidela som ti to nadšenie.*

- Má hnedé oči. Ja nie. – dovolila som si okomentovať žltkastú divu vyhrabanú kdesi zo začiatku storočia a ohrnúť nad ňou nos. Ako môže byť pre teba zaujímavejšia, ako som ja. Mám umyté vlasy.

Ešte raz si premler všetky vlhkom už skrútené, z albumu starkej asi powyberané fotky, kým si sa zahľadel aj na mňa, usmial sa a stiahol si ma k sebe a potom do listia. Smiali sme sa, kým sme vykopali spod ich kôpok úbohé dva gaštany, čo ráno horko-ťažko ušli pozorným očiam škôlkarov, ťahaných mamičkami do MŠ za parkom.

Dovolila som si ti nedovoliť nič.

Dovolil si mi to.

Priložil si mi párik gaštanov na viečka a kázal nežmurkať. Smiala som sa a ty si sa hneval, že všetko bude rozmazané, lebo máš len sprostý nekvalitný lacný mobil s prednou kamerou.

- Na dnes končíme. To svetlo sa mi už nepáči... – niekoľkokilový aparát odkváčol po boku.

Nič sa nepáči. Maestrovi. Nanič svetlo, na figu park, na... modelka. S dvoma gaštanmi vo vrecku bundy, ktoré sa už dnes nesmeli dívať, lebo...

Nadhodila som školskú tašku. Asi som jediná, ktorá miluje obyčajné domáce úlohy. Od istého času, majú svoje čaro.

Trochu rozmazané.

Podvihla som si gaštan opäť k očiam, prižmúrila jedno oko a dovolila tomu druhému na okamih zhnednúť. Zažltnutý park, starší o ďalší rok. Ty starší o ďalšiu úspešnú zahraničnú výstavu a ja?

Ja mám stále radšej obyčajné domáce úlohy. Obyčajné mobily. A obyčajné gaštany.

Pútnická cesta

Prebúdajúce slniečko sme stretli vo vinohradoch za mestom. S prižmúreným očkom sa vytiahlo spoza Štiavnických vrchov, vystrelo jeden pokrčený lúč rovno ku nám a veľkým zívnutím nás privítalo. V tej chvíli som si odpotil nositeľa kríža na prvej pozícii nášho trojčlenného pelotónu a poprosil o radosť a pohodu tejto ceste.

Kam smerovali naše pútnické kroky? Nuž predsa ako každý rok, tak i teraz, za synom Jankom Rajmundom. Františkánom vo Filákovke a za našou Nebeskou Matkou, ktorú si jej Syn práve na tento sviatok zobral rovno ku sebe, hore do neba. Poprosiť, utiekať sa, poďakovať...

A prečo nás to ešte aj teraz, v dôchodku a starom veku takto baví?
– Jednoducho, - ideme za Kristom a to nám stačí.

Že sa dá i ľahšie, vlakom, či autom? To hej, ale my ideme svedčiť. Rozumieš? My chceme svedčiť! Pozri sa na ten náš dvojmetrový kríž. Ja viem, popri ceste a na križovatkách ich ešte dodnes hojne stojí. Ale tie sa ti časom stali také bežné, všedné. Nevšlímaš si ich, nemihneš ani okom po nich! Nie to ešte zastaviť sa pred nimi, po- kloniť a prežehnať. Ale keď tak niekde na ceste stretneš utrmácaných chlapov, ako majú na pleci opretý drevený kríž a idú v tom zahmlenom ráne, či v páľave dňa.

Postrehneš ich v neskorom večeri po cestách i necestách. Vyletiš na aute v serpentínach zákrut a za krajinu ti uskakujú chlapi s krížom. V kuželi svetla už z diaľky zazrieš hojdajúcu sa postavu v reflexnej veste s krížom na pleci a vlajúcimi stuhami...

Vtedy máš odrazu aj desať otázok naraz. Teraz si už všimneš kríž. Nevieš, čo sa stalo a kam s ním kráčajú. Či niekto zomrel, alebo treba dakoho ratovať. Nevieš, len sa pomaly začneš rozpomätať a spomínať i na svoje detstvo. Keď si možno aj ty niekedy takto putoval. Mama ťa držala za ruku a keď si nevládal, ňao ťa zobrali na plecيا, alebo vysadili na voz. Hej, hej, aj ty si za mlada takto putoval. Chlapi vpredu niesli kríž, možno aj nejakú zástavu z kostola. Kantor predspevoval pesničky a vy ste za ním opakovali. Ak to bolo dlhšie putovanie, museli ste niekde nocovať a tak do cieľa potom doraziť. Ale to už bolo dávno. Ty si vtedy ešte len poškľoval po miništrantoch, neskôr si sa k nim aj pridali. Vyrastal si, mlieko po brade ti prestalo tiecť a za dievkami si pokukával. Prišla vojna, ženba, ešte dajaké tie krstiny a tej roboty bolo stále viac a viac a na kostol i modlitbu už nezostal viac čas...

Hej, hej, aj my sme voľakedy takto putovali, do kostola chodili...Dnes je to iné. Veď je iná doba. Dnes sa už do kostola akosi nedá. To len hentakí fanatici, čo s tým krížom tuná teraz idú. Tí majú na to čas...Tvoj anjel strážny ti však nedá pokoja a len tak podvedome ti zdvihne ruku a ty si položíš na seba kríž...Po rokoch! Nezabudol si. Prežehnal si sa. A možno večer, skorej, ako padneš do postele, pozrieš na svadobný obraz na stene a krížik pod ním. Ten, na ktorom si prisahal...a kolena sa ti samé lámu a ústa šepkajú Otče náš...

V takej chvíli sú tí pútnici s tým dreveným krížom už ďaleko. Iným ľuďom svedčia, že Boh je živý a nezabudol na túto zem, na toto svoje stvorenie. Možno i cez týchto dvoch chlapov im chce povedať, že je večne živý a milujúci Otec.

A prečo som na začiatku spomenul, že putujeme traja. Asi preto, že ON je ten tretí, lebo je večne živý a stále s nami chodí...

pútnik Jozef, doma 14. augusta 2017

**Literárnu súťaž z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia
Spolufinancovanie zabezpečil Žilinský samosprávny kraj**

Názov: **JURINOVA JESEŇ**
Zborník vybraných prác Celoslovenskej
literárnej súťaže duchovnej tvorby

Texty uvedené v zborníku neprešli jazykovou úpravou.

Vydala: Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej
pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Zodp. redaktor: Janka Bírová, riaditeľka Kysuckej knižnice
v Čadci

Zostavili: Teodor Križka, Helena Pagáčová

Náklad: 250 ks

Rok vydania: 2017

ISBN 978-80-88708-54-4

EAN 9788088708544